

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük
az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkekk:	
Az állattenyésztés veszedelme. I. <i>Pál Miklós.</i>	21
Első segély az állatok betegségeinél. III. <i>J.</i>	21
A seprőczirok természetéről. II. <i>Kiss Lajos.</i>	22
Kisebbszakközlemények 23	
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. —r. —ő.	23
Külföldi lapokból. <i>É.</i>	24
Vegyes közlemények	24
Közgazdaság, üzlet, forgalom	25
Szerkesztői üzenetek	25
Hirdetések	

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Fensége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Fensége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (28.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Az állattenyésztés veszedelme.

I.

A mezőgazdaságnak egyik leghasznosabb, egyik leglényegesebb ágazata az állattenyésztés, melynek fejlesztése minden gazdaságra, kezdve a legkisebb birtokon, fel a legnagyobb uradalom terjedelmes voltához mérten annyira kívánatos és szükséges, mit senki józan gondolkozással kétségbe nem vonhat.

Mig egyfelől még a mai viszonyok közt is a gazda állattartásából évente szép hasznot mutathat fel, addig földjei jókarban tartásához az istálló-trágya nyújtja a legbecsebb anyagot, melyet nélkülöznie nem is lehet, mert a folytonos szemtermelés s a tulajdonságig vitt egyoldalú gazdálkodás mellett a föld termő erejének utánpótlásáról gondoskodni égető szüksége van minden józan gondolkodású gazdának.

Hazánkban az állattenyésztésre mintegy ráutalva van a felsővidék és Erdély, melynek fekvése e célúnak leginkább megfelel, s tényleg e vidéken az állattenyésztés adja a legtöbb hasznot, mert terjedelmes jó legelői más. hasznosabb gazdasági ágának sem meg nem felelnek, sem arra át nem alakíthatók.

Lényegesebb és hasznosabb ágazatai az állattenyésztésnek gazdaságainkban a szarvasmarha-, ló-, sertés- és juhtenyésztés.

A nagy magyar Alföldön a mint a régi gazdálkodási rendszer helyét engedett az intenzívebb irányúnak, rohamosan apadt az állatlétszám, a hol régen a természet csendjét ménes és gulyák kolompjai zavarták, ott ma arany kalászt renget az ékes rónaság! Köz tudomásu dolog, miként az itteni nagy és közép birtok tulajdonosai a szükséges igaerőt Erdélyből szerzik be, mig a tejelő állatokat drága pénzen vásárolják külföldről.

A régi hirneves gulyákból imitt-amott látunk egyet-egyet, a birka nyájak eltűntek, rohamosan ment az is tönkre, a finom gyapjút adó electoral és negretti, a merino törzsnyajáknak ma már csak hire van meg. Az ok nemcsak a gazdasági rendszer változásában keresendő, de a tenyésztőkre kényszerített gyapjút a gyapju árak rohamos és fokozatos esése is

A sertésenyésztésről mit mondjak? Romjaiból kell újra felemelni oda, hol a romboló sertésvész megjelenése találta. Millió károkat szenvedett a gazdaközönség, s a baj még ma is nagy! Biztos védelmet még a tudomány maig se tudott a gazdák kezébe adni, s így a nagy tenyészetek ez ágazatnál is rohamosan apadnak.

Legkedvezőbb állapotban találjuk hazánkban a lótenyésztést, melyet a földművelésügyi ministerium kiváló gondozásban részesít. Igaz, sőt példákkal lehet rá mutatni,

hogy egyes helyeken a havi vakság s más ily veszedelmes átörökíthető bajok nagy mértékben terjedtek el, de mégse kárhozzatja senki észszerűen az állami beavatkozást, mert a lótenyésztés jóval felette áll a többi tenyészeteknek, miben bizony jó része az állami gondoskodásnak van.

Az állattenyésztésnek hazánkban leglényegesebb ágazata a szarvasmarha tenyésztés, melynek felemlítését szándékosan hagytam utoljára.

Egy idő óta hazánkban a gazdasági téren is a külföldi irányoknak utánpótlása kedves foglalkozássá fajult, s bizony ez mindig nem eredményezte a várt sikert. Eltekintve más oldalától a dolognak, a külföldi állatoknak, legnagyobb részt a tehének és apaállatok importálására akarok csak rámutatni. Távolságotól leghalmozott, mintha én ezt bűnül rónám fel bárkinek is, de a dolognak sokkal komolyabb veszedelmét látom, minthogy arról megemlékezni ne tartanám feltétlenül szükségesnek.

Ezzel a folytonos behozatallal, mely a kellő ovatosságot oly sokszor nélkülözte, veszedelmes betegségeket hoztunk be, így a ragadós tüdőgyuladást (Pneumoniæ boum contagiosum), a gümőkört (Tuberculosis) és a sugárgomba betegséget (Actynomicosis.)

Pál Miklós.

Első segély az állatok betegségeinél.

III.

A belső okokból eredő daganatokkal többnyire az egyes fertőző betegségeknél találkozunk. Vannak azonban itt is kivételek és éppen ezen kivételekről óhajtók most szólni, mivel az előbb említett esetekről, majd az illető betegségeknél lesz helyén való a megemlékezés.

Nem megyek az idült daganatok kezelésének tudományos fejtegetésébe, ép ezért a már ismertetett lobos daganatok mellé egyszerűen oda állítom a többi daganatokat, mint olyanokat, a melyek nem lobosak, de azért esetleg fájdalommal járnak és magára a szervezetre, vagy az állatok életére, veszélyesebbek lehetnek mint a lobos daganatok.

Mondjuk tehát egyszerűen, hogy vannak lobos és nem lobos, vagyis hideg daganatok.

Az utóbbiak mindenekelőtt lehetnek az előbbinek maradványai is, mert ha a nélkül mulik el a lobosodás valamely sértett és dagadt helyéről a testnek, hogy a lobos folyamat alatt képződött izzadmány felszívódnék vagy más módon eloszlanék, akkor ott egy hideg daganat marad vissza.

Ez a daganat aztán épen úgy, mint a többi hideg daganatok, összeállására nézve lehet tömött, lehet laza, lehet hullámzó stb.

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárakkal**, u. m. gazdasági eszközök, háztartási cikkek, konyhaberendezések, mindennemű **szerszámok**, technical cikkek, kocsikenőcs, kovács szén, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakkól.

Bizományi raktárunk van a Budapesti Thury János és fia cég nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

(123.)

Kiváló tisztelettel

Telefon sz. 351.

Babós és Társai.

a szerint, a milyen szövetben fészkel, vagy a milyen szövetből áll saját állománya.

A legismertebb ilyen daganatok a következők:

a) az ugynevezett bőrkéreg, mely egymásra halmozódó felhám sejtekből áll;

b) a bőrszaru, mely elszarusodott felhám testek halmazából különböző alakban képződik;

c) a szemölcs, mely leggyakrabban a bőr vékonyabb és puhább helyein képződik s egész diónyi nagyságig növekedik;

d) a patarék, mely a lovak nyirja (békája) táján tűnik fel és lényegében a husos fal elfajulásából áll;

e) a rostos daganat, mely a test bármely táján keletkezhetik, ököl-, sőt gyermekfej nagyságu is lehet. Szöveti szerkezete vérszegény s lényegére nézve durva szálú, rostos kötőszövetből áll.

Keletkezhetik a bőr alatti kötőszövetben, az izompolyákon vagy a csonthártyából kiindulól, a mikor többnyire elcsontosodik.

f) a husdaganat, mely szöveti szerkezete nézve igen közel áll az előbbi daganathoz, csak hogy ebben többnyire igen dus vér-edényhálózat van;

g) a zsirdaganat, mely túlnyomóan zsirból áll, de alapját, vázát kötőszövet képezi;

h) a festenyos daganatok, melyekkel főleg szürke lovaknál találkozunk gyakran; ezeknek állománya a husdaganathoz hasonló, de telve van fekete vagy barna festenyvel;

i) a tömlős daganat, melynek lényege abban áll, hogy egy tömlőszerű öblösödésbe valamely folyékony anyag van;

j) a rák, mely igen veszélyes, különböző alakú képződmény s többnyire a felhám vagy mirigy sejtekből indul ki;

k) a nyirk-daganat, mely tulajdonképpen a nyirok-mirigyek szövetének túlképződése folytán keletkezik;

l) a golyva, mely az ugynevezett pajzsmirigyek duzzanatából áll;

m) Végül meg kell még említenem, a porc-, csont-, izom-, ideg- és edény daganatokat, melyek sokszor teljesen ismeretlen okból keletkeznek.

Mindezen daganatok csak akkor vonhatják magukra gyors segítség szempontjából a gazda figyelmét, ha növekedésük vagy elhelyezkedésük miatt gátolják az állatok használatát vagy pláne veszélyeztetik annak életét.

Elég gyakori ugyanis az olyan eset, melynél a lassan fejlődő idült daganat sokszor hónapokig vagy évekig is minden káros következmény nélkül fennáll, míg egyszer vagy egy idegágra, vagy egy véredényre, vagy a légcsőre, gégére gyakorolt nyomás következtében súlyos tünetek lépnek az állatnál fel, olyanok, melyek néha nemcsak a beteg rendszeres használatát, hanem annak életét is veszélyeztetik.

Itt azonban már alig nyújthat vagy csak igen ritka esetekben nyújthat első segínyt a gazda, mivel a legtöbbször fel sem tételezi, hogy a baj a már régen fennálló daganat miatt keletkezett volna. Különbözik pedig az említett daganatok oly különböző módon és helyen fejlődhetnek és fejlődnek, hogy veszélyes voltuk megállapítása és a várható veszély elhárításának módja sokszor még a szakembereknek is fejtörést okoz.

Általánosságban azonban megjegyezhetem, hogy azokat, a melyek természeti sajátsá-

gok vagy elhelyezkedésük folytán veszélytelenek, legjobb érintetlenül hagyni, a melyek pedig bármi okból károsak, azokat ép úgy, mint a daganatok egy nagyobb csoportjánál — a sérveknél — is szokás, műtét útján teszik ártalmatlanná, avagy kiirtják.

Ez pedig már nem képezheti a gazda feladatát, sőt miután ilyen daganat kiirtása közben könnyen megsértheti magát a műtő és mert ezen daganatok némelyikének anyaga fertőző természetű is, egyszerűen veszélyes lenne ezekhez avatatlan kézzel nyulni.

Ennyit a daganatokról. Mielőtt azonban befejezném ezt a fejezetet, előbbi cikkemben tett ígéretemhez képest a melegedő borogatások alkalmazásáról kell még egyet-mást elmondanom.

Melegedő borogatás alatt az u. n. Priznicz-féle borogatást értjük, melynek lényege a következő:

A mint a hidegnek megvan a test szöveteire a maga zsongító hatása, azonképen van meg a nedves melegnek a maga lazító, olvasztó hatása.

Olyan esetekben tehát, a mikor valamely testrészen, akár ismeretlen ok következtében olyan daganatot találunk, a melyen a lobosodás jelei csak kis mértékben, vagy éppen nincsenek jelen, azt kell feltételeznünk, hogy ott olyan izzadvány (vagy esetleg új képződés) van, mely a test azon részének rendes anyagforgalma és táplálkozási viszonya mellett el nem távolodik. Arra kell tehát ilyenkor törekednünk, hogy ott fokozott anyagcserét idézzünk elő, mely által az ott lerakódott izzadvány is tova sodortassék, vagy feloldódás-, szétesés által olyan változást szenvedjen, hogy onnan eltávolíthatassuk.

A fokozott anyagcsere egyrészt erősebb és tartósabb izgatásokra (csipős, erős kenőcsök alkalmazására), — másrészt a helyi meleg fokozására szokott előállani.

Erre a célra a melegedő borogatások felettébb alkalmasak, mert csak a fokozott anyagcseréhez szükséges meleget érjük el általuk, hanem egyben a nedves meleg olvasztó hatása is érvényre jut.

Gennyedésre hajlandó izzadmányok gyorsan átváltoznak és a felülethez közelednek; felszivódásra alkalmas savós izzadmányok elosznak s különösen a vérszegény in- és rostos szövetekben, izom polyákban, ízületi szalagokban levő izzadmányok felszivódása gyorsan megy végbe a melegedő borogatás behatása alatt, a nélkül, hogy a környi épszövetre a legcsekélyebb káros hatást gyakorolná, a mi az erős kenőcsök bedörzsölésénél már alig elkerülhető.

Alkalmazása ennek a borogatásnak is nagyon egyszerű, de a várt hatás ennél is csak úgy áll be, ha megadjuk a módját úgy, a mint kell, s nem úgy, a mint azt alkalmazni általában szokták.

Ehez is első sorban durva szövetű, puha, sok vizet felszívó vászon-ruha kell, melyet hidegvízben történt áztatás után jól kicsavarunk, hogy minden felesleges viz kijöjjön belőle. Az így kicsavart vizes-ruhát a borogatni szándékolt testrész alakja szerint vagy fáslialakúra vagy négyzetszerűre több rétegben összehajtogatjuk és a borogatandó helyre, daganatra ráhelyezzük, úgy, hogy azt teljesen fedje, fáslizás esetén, hogy arra feszesen ráfeküdjék. Ennek a felibe aztán teljesen szá-

raz és lehetőleg rosz melegvezető szövetet csavarunk, vagy fektetünk, szintén több rétegben és úgy, hogy szorosan rá illeszkedjék a vizes ruhára és lehetőleg gátolja az ott fejlődő meleg széteszlását.

Ilyen módon a vizes ruhából a test természetes melegségétől a víz párologni kezd és ha jól befedtük száraz, rosz melegvezetővel, a test hőmérsékét jóval felül muló hőképződése mellett az anyagcsere ott tetemesen fokozódik, melynek folyamán a felesleges anyagok, izzadmányok, felszivódnak, eltávolódnak vagy felolvadva, gennyedésbe mennek át.

A seprőczirok termesztéséről.

II.

A kapálás befejezte után következő művelési eljárás a töltögetés, melynek ideje függ az időjárástól a talaj minőségétől, — s az ezekkel karöltve járó — növény fejlődésétől. Általában azt mondhatjuk, hogy mikor a növény teljes magasságának $\frac{1}{3}$ -át elérte; töltögetni lehet, mely nemcsak porhanyítás s a növényhez növényi tápanyagnak, nedvességnek nagyobbani odajuttatását célozza; hanem az aratásig annak támaszául is szolgál.

Töltögetés után aratásig legfőlegb annyit gondot okoz a gazdának, hogy annak idejében a madárverés ellen óvjuk a mint lehet.

Az érés a klíma minőségéhez mérten szokott bekövetkezni, melynek jelei a földhöz közelebb eső levelek, — a szakál sárgulása, a mag keményedése, barnulása Tulajdonképpen a szakálnak sárga színét fehér kellene felváltsa, de mert ez nem szokott állandó lenni — s többnyire csak a kidolgozásnál nyeri — az érés biztos jeleként nem is hozható fel.

Miután az érés beállt; megkezdjük a czirok vágását és pedig szerintem legcélszerűbben kézi kapával, mely könnyen és gyorsan kezelhető s használatát mellett több szál növényt foghat a munkás marokra. Ezzel közvetlen a föld fölött végezhető a vágás, míg késsel ez nem volna lehetséges.

Minden munkás két sort vág egyszerre — oly irányban haladva, mely irányban a szél esetleg megdöntötte a czirok növényt. A levágott szálakat maga elé fekteti — 20—25 drbot egy csomóba. Minden ilyen soron egy nő, vagy gyerek munkás halad, kik a fejet lemetszik — tekintet nélkül a minőségre — kisebb csomókba rakják.

A szakállától ekeppen megfosztott szár néhány — 1—2 — napig a földön marad fonnyadni, a szakállat pedig rögtön behordjuk a cséplőhelyiségbe és megkezdjük a cséplést és pedig azért: mert ha több ideig állani hagyjuk egymáson, össze fog füledni, mely ártalmas a magra, a szakált alkotórészek pedig meg fognak penészedni.

Hogy a penészedés még az esetben se álljon be, ha talán a szakál földhalmozódna, szükséges, hogy a helyiség jó száraz legyen, jó fedéllel és oldalakkal birjon. Cséplés után a magot megrostáljuk és 10—15 cm. magas rétegbe napokig forgatva szárítjuk, a szakállat pedig egy másik helyiségbe — az osztályozóba visszük.

Az osztályozó összeköttetésben van a szárítóval. Benne vannak elhelyezve az osztályozó asztalok, melyeknek hosszoldalukkal párhuzamosan színes krétával 3 vonal van

A Zalathnai kénkovandó ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és mütrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű mütrágyáit

a t. cz. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legcélszerűbb az „Ird. Gazd. Egylet“ raktárához intézni. —

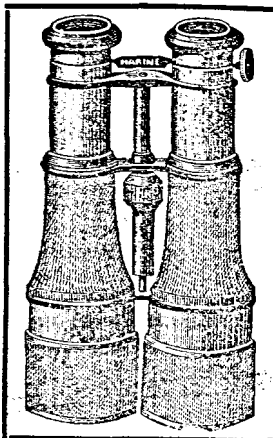
Árajánlatokkal készséggel szolgál a KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.

HIRDETÉSEK.

CALDERONI és TÁRSA, Budapest,

IV., Váci-utca 30. szám. — IV., Kis-Hid-utca 8. szám.
Gazdaságokban nélkülözhetetlen műszerek.

Aneroid légsúlymérők középfinom és finom művezetettel, Hígyan légsúlymérők, Maximal-minimalhőmérők, melyen leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok, Mérőláncok rectificációval, Acél-Mérőszalagok vaskereszten, Szőgtűző korong, Üvegház-hőmérők, Szoba-hőmérők, Kazal-hőmérők, Pincze-hőmérők széles beosztással, Melagágy hőmérők, Keve-

rők hőmérők, Burgonya mérleg, Esőmérők mérőhengerrel, Hygrometer (nedvmérő), Lambrect-féle nedvmérő, Hitelesített szesz mérők, Hitelesített czukormérők, Kappeler-féle tejmérők, Soxlet-héle tejmérő hőmérővel, Wagner-féle bormérő üvegből, Alambic Salleron készülék, a bor szesztartalmának meghatározására, Szőgtűzők, Tábort, mezei és színházi látcsövek, Fényképezeti készülékek. Legújabb Zeiss-féle távcsövek, Szemüvegek és orrcsüvetők.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

224.

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSON
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

(252.) (törvényileg védve)

(Dr. Weissenberg H.)

Egyedüli biztos óvszer
a fertőző borjűvérhas ellen

• (BORJUVÉSZ.) •

Mindig biztos hatású egyszerű alkalmazás!
Elkülönítés, fertőtlenítés stb. szükségtelen.

Számos elismerő nyilatkozat.

Egyedüli készítője:

Menge B. vegyész Tichau O.-S.

Ismertető füzetek ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérképviselő:

Kalmár Vilmos

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

THÉK ENDRE zongora-raktára

Kolozsvárt, Unio-utca 12. sz. a. I. emelet.

Hangszereim hangszépség dolgában nemcsak utolérlik a külföldi gyártmányokat, de a legújabb találmányok alkalmazása által azokat sok tekintetben fölül is mulják.

Araim jutányosak, a fizetési feltételek előnyösek.

Képes árjegyzék rendelkezésre áll s kívánatra bárhova megküldetik. Gyártmányaimat a művelt nagyközönség szíves figyelmébe ajánlom.

(152.)

Tisztelettel **THÉK ENDRE** budapesti zongoragyáros.

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főter 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javítások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik.

(127.)

Kifüntelve az ezredéves országos kiállításon.

RIMOCZY FERENCZ

butor- és épület-asztalos,

Kolozsvárt, Szép-utca 1. szám.

Elvállal mindennemű stíli butor-készítést a legszolidabb kivitelben. Készít portál és üzleti berendezéseket.

(221.)

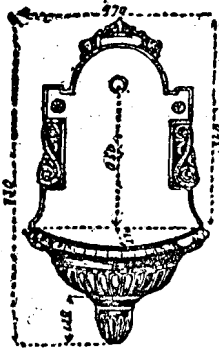
BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó

Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.

ARIPSI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.

Kifüntelve.

Bádogos munkák

épületekre eres csatornákat és egyéb díszitményeket horgony vagy bármilyen fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindennemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fürdőket, szivattyúk, fecskendők,

szőkőkutak, stb. **csatornázások** vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését.

(148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Bérletfelhagyás miatt eladó

(251.)

50 darab **vészen átment 2 1/2 éves tiszta kondorszörü mangalicza tenyész-kocza** és 7 darab **tenyész-kan**. Koczák márczius 1-én kezdenek malacozni. Megtekinthetők **Ajtay Géza** bér gazdaságán **Mező-Szengyel, Torda-Aranyos megye**.

Ugyanott eladó 200 darab keresztezett finom gyapjas egészséges és jótejelő anya **juh** és 15 darab kiváló szép tenyészkos.

Tagosított birtok eladó vagy bérbeadó

M.-Szt.-György határán, a mely **158 hold szántó, 31 hold szénafű, 28 hold rét, 27 hold legelő és 15 hold kerthől áll.**

A földek mind első minőségűek és jó karban tartottak. A hozzátartozó belsőség kifogástalan jó gazdasági épületekkel van ellátva, s megyei fő utvonallal mellett fekszik. Állomás Kis-Sármás 10 km. országoton.

Tudakozódní lehet **Ferenczi Jenő** szolgabírónál **Tordan**.

(253.)

BRÁZAY KÁLMÁN
SÓSBORSZESZ
KÉSZÍTMÉNYE

NAGY ÜVEG ÁRA - 2 KOR.
KIS ÜVEG ÁRA - 1 KOR.

Használati utasítás minden üveghöz mellékelve van.

Világhírű, rendkívül jó hatású háziser bedörzsölés által, meghalásos esetekben: csusz, küszvény és felszaggatásnál, hurutos megbajlásnál, toroklobnál, differtitísnél, fogfájásnál, migrátn, hajhullás és lábizzadás ellen. Gyuró gyógymódra (masszage) orvosi tekintélyek által ajánlott kiváló szer. Használati utasítás, melyben minden egyes baj ellen miként alkalmazása e szernek részletesen le van írva, minden üveghöz mellékelve van.

Gyártási hely: Budapest.

Kapható minden fűszerkereskedésben s gyógyszerárban.

Számos elismerő-levél a világ minden részéből.

(249.)

karmánnyal keverve, vagy szecska fölé hintve takarmányoznak nagyon értékes, nagy proteintartalmú takarmány. A többi takarmány elosorolását és a takarmányozás számításának összeállítását a jövő befutó közleményben várjuk.

A „Magyar Gazdák Lapja“ legutóbbi számában Hofman Jenő „Gyapjúárak és báránynévelés“ cikkében arravaló tekintettel, hogy a gyapjúárak most elég magasak és előreláthatólag elég magasak is maradnak, a régi állományokat csökkentett juhászatoknak a helyreállítását czélszerűnek és hasznosnak tartja. S ez nemcsak a finom gyapjas-birkát tenyésztő nagy uradalmak nyájaira, hanem a kevésbé finom gyapjut, és húst, tejet és vágni való bárányt produkáló kis- és középbirtokosnak is ajánlatos. Nagy általánosságban legjövendőbbnek bizonyult az eléggé fejlett testű fésűs juh tartása. A fésűs juh mind a három termelésben gyapju-, hus- és tejtermelésben kielégítő hozamot ad és edzedtebb lévén kevesebb az elhullás belőle, mint akár a húsprodukáló angol juhokból, akár a finom gyapjas merinókból.

A fésűs juh tenyésztése különösen jövendelő, ha a bárányokat kellő gondozásban részesítjük s már az anyabirkát is jól és okszerűen, de olcsón takarmányozzuk, mert ez befolyással van a bárányra is. A jó kondícióban levő, de nem túlkövér anyabirkától várhatjuk a legjobb bárányt. A bárányokat mihamarabb szoktassuk hozzá a takarmányhoz, mert annál jobban fejlődnek. Nem szabad megfélemlíteni a kősórtól és nem is kell evvel nagyon takarékoskodni, mert ez a jószág sokat igényel. A bárányokat 5—8 hetes korukban osztályozzák s ahol piacza van, már ilyen korában el is adhatják. A bárányt legnagyobb ellenségétől, a vérhastól kell védeni, még pedig úgy, hogy csak egészséges takarmányt adjanak nekik és hogy ne hagyják a hodályba került anyának hideg tejét mindjárt szopni, hanem megvárják, míg az anyabirka a hodályban kissé fölmelegszik.

Persze nehézséggel jár a juhászat újból való felkarolása, de haszonnal is. És hol nincs ma nehézség? És hány olyan termelési ág van, a hol e mellett még haszon sincs.

A „Köztelek“ az O. M. G. E. azon új üdvös ténykedéséről számol be, mely által vetőmag értékesítése a termelő és fogyasztó közvetlen érintkezésbe hozatalával megkönnyíthető lesz.

A „Magyar mezőgazdák szövete“vel karöltve, ennek kebelében szervezte a vetőmag közvetítő osztályt, a melyet igénybe vehet minden gazda, a ki a szövetkezetnek nem is tagja s a közvetítő osztály oly módon van szervezve, hogy az általa közvetített áruk megbízhatóságához s azonosságához kétely nem fog férhetni.

A szövetkezet csak közvetíti a vásárt s ezért 5% jutalékot kap, a mit az elszámolásnál az eladó terhére hoz levonásba. Az ajánlott árúból az eladó meynység megjelölése mellett 2, 1, és fél kg. minta küldendő a szövetkezet címére. A szövetkezet a magvizsgáló állomással megvizsgálja a magot, s a szállításkor történő átadáskor ugyanilyen magot szavatol az eladó. A vevő az átvételtől számított 3 nap alatt szintén köteles mintát küldeni a magból a vetőmag-vizsgáló állomásnak, a mely így megállapítja az azonosságot. Ha a vevő ezt elmulasztja, nem kifogásolhatja az áru minőségét. Oly termelőtől, a ki több ízben mintától eltérő magot szállított, a szövetkezet árut értékesítésre nem fogad el.

Az elszámolást a szövetkezet ejti meg a szövetkezetnél kéthetenként megjelenő árjegyzék alapján és pedig a rendelés beérkezése napján érvényben levő ár szerint.

Vitás esetekben kompromissz bizottság ítél, melybe két tagot az O. M. G. E., két tagot a szövetkezet nevez meg s ezek közösen választanak elnököt. És ezek ítélkeznek azután.

A „Közgazdaság“-ban *Fellner Frigyes dr.* kimutatja a magyar föld terhét. Statistikai adatok és kombináció alapján ezt körülbelül 1700 millió forintra (3400 millió korona) teszi, a mit pénzüntézetek, magánosok, jogi személyek (káptalanok, alapítványok, árvapénzalapok, stb.) nyújtottak. Szinte megdöbbentően nagyak kellene az eladósodottságnak föltűnni, ha nem állna ezzel szemben a föld értékének és jövendelőségének az emelkedése is. Hogy emelkedik-e annyival, amennyivel nő a teher, azt nem hiszszük. Hat éves átlagban az évi megterhelés 233 millió forint volt. Ennek az összegnek megfelelő jövendelő-, vagy értékemelkedést nem tudunk, csak a tönkrement és tengődő birtokokat látjuk. Az improduktív, a tékozlás miatt fölvett kölcsönök növelik az adósságot, de nem növelik a föld értékét. És mennyi ilyen improduktív, haszon nélkül való kölcsönt vettek föl!

Fellner kiszámítja, hogy a föld értéke 1893-ban öt és fél milliárd forint volt. Reméljük, hogy a továbbiakban kiszámítja azt is, mennyivel emelkedett a föld értéke. Mert ha csak a teher emelkedését látjuk, de nem látjuk a föld értékének emelkedését is, — egy ijesztő, vigasztalan és leverő képet látunk.

—r. —ó.

Külföldi lapokból.

A művelés hatása a cukorrépa minőségére. Kétségtelen, hogy a sikeres répatermelésre első sorban két dolog van befolyással. Először a talajnak fizikai és vegyi alkata, másodsorban az elvetett mag minősége és a klimatikus viszonyokhoz való alkalmazkodása.

A mi az elsőt illeti, minden jó gazda ismeri a répa előmunkálatait és a fejlődése közben szükséges munkálatokat. Legkönnyebb az agyagos talajt a répának megfelelő állapotba hozni. Ha az ilyen földet például még guánó-trágyával megjavítjuk, ez emeli a répatermésünket, de egyúttal a legjobb állapotban hagyja hátra a földet a következő gabonánövénynek. Természetes, hogy a földet akkor kell művelni, mikor jó állapotban van, mert gondatlanság ebben a tekintetben, a leghátrányosabb a répatermésre nézve. Miután a répa fiatal gyökerei a fagyokat nem tudják kiállani és elpusztulnak, a legtöbb jó gazda nem igen korán veti azt, hogy a tavaszi éjjeli fagyok ne ártsanak neki.

Ha a répát nagyon nedves talajba vetik nagyon korán különféle bajok erednek belőle s a gyök tápláló-anyagokban sokat veszít. A gazda várjon, a míg a föld valamennyire kiszárad, mert másképp egy helyett kétszer kell majd vetnie.

A földet vetés előtt jó porhanyó állapotba kell hozni, mert ez is befolyással van a répa minőségére. A vetésnél pedig az legyen a fődolog, hogy ne olyan magot vessünk, a mely csak nagy, óriási nagy répát ad, hanem a melynek minősége is jó lesz. Fontos a répának a kellő időben való megkapálása, a mi lókapálókai is történhetik.

A mi a trágyázás fontos kérdését illeti, ebben nagyon eltérők a vélemények. Vajjon már a répát megelőző tarlót, vagy pedig közvetlenül a vetés előtt trágyázzuk-e meg a földet. Az alkalmazott műtrágyák közül a szuperfoszfátot most erősen támadják, mondván, hogy a répának különféle betegségei gyakrabban lépnek föl ennek a trágyának a használatánál, különösen erősebb használatánál. Ezeket a bajokat legtöbbször igazságtalanul írják a szuperfoszfát terhére, mert azok föllepnek volna más trágyaszor alkalmazásánál is, mert a répa megbetegedteett rossz művelés, rossz időjárás, vagy nem helyes vetés következtében is. (Agricultural Gazette.)

A mikroorganizmusok, mint a tejhibák okozói. Azok a csak erős nagyítással látható golyó, pálcza, vagy spirál alakú baktériumok, melyeknek életföltételei meleg és nedvesség, okozzák a tejnek káros elváltozásait. — Frauenreich kimutatta, hogy egy köb centiméter tejben a fejes után 9000, egy óra múlva

32,000, 25 óra múlva már 5 millió baktérium volt. Ezek a baktériumok idézik elő a tejnek hasznos és káros elváltozásait. Ezek által lesz a tejfölből vaj, és ezek hozzák létre a sajtnak érését és kellemes ízét, de ezek a baktériumok egyúttal a tejtermelők legveszedelmebb ellenségei, mert elrontják a tejet és annak termékeit. Ezeket elnyomni, életföltételeiket megvonni, ez képezi a tejesgazdák föladatát.

Egyike a leggyakrabbi hibáknak a *tejösszefutása*, a melyet a baktérium *lactis acidii* okoz az által, hogy a tejcukrot tejsavvá változtatja és a tej sajtanyagát kiválasztja.

A *tej megvörösödését* tőgyvérzés, takarmány festőanyagok okozhatják, de legtöbbször ezt is baktérium (*bacillus prodigiosus*) okozza, a mit akkor lehet fölismereni, ha a vörösödés egyes foltokon látszik, és ha sárgás, zöldes elszigetelt foltok vannak.

A *tej megkékülése* nagyon gyakori hiba, a mi abból áll, hogy a fejes után több óra múlva kék foltok képződnek, melyek azután az egész felületen elterjednek és a sajtanyagot kiválik. Ezt a kék tejbacillus (*bacillus cyanogenus*) okozza. De miután a bacillus csak a tej megalvásakor kezd működni, a tej gyors fölhasználásával elejét lehet venni ennek a hibának. Ahol ez nem lehetséges, hideg helyre +10° hőfoku helyre tegye a gazda, ahol a baktériumok hatásukat veszítik.

A *tej meggyulósodását* is baktériumok okozzák.

A baktériumok káros működése ellen az egyedüli praeventív szer a baktériumok életföltételeit megvonni. A tejes edények, vajashordók, centrifugok, hűtőedényben maradt nedvesség és folyadék valóságos fészkei a baktériumoknak. Ezeknek az edényeknek állandó és alapos tisztántartása az első föltétel. A világosság a baktériumnak ellensége, szárazság, levegő és világosság tehát a további, a mit a gazdának szem előtt kell tartani. Gondos tisztaság, a tőgy, a kezek megmosása a fejes előtt, a tejes és fejtő edények forró vízzel való kimosása megakadályozza a baktériumok elszaporodását. A tejet jó alacsony hőfokon tartani, ha nem szállítják mindjárt, mert a hidegben nem fejlődnek a spórák. Ha gyakran fellépnek a tejhibák, akkor a hejység radikális dezinficiálása, szóda- és hamuluggal való mosás ilyenkor a teendő. (Landwirtschaftliche Zeitschrift.)

É.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Befejező válasz a „K—k“-nek.

Nem azért irtuk föl e címet, mert az utolsó szó dicsőségére vágyunk, hanem azért, mert a köztünk és laptársunk közt kifejlődött polemia — az eddig irtak után — igazán be akarjuk fejezni. Úgy hiszszük: ez a befejezés nem fog semmiféle téren további vitát igényelni.

A „K—k“ válaszában két kiemelkedő részletre felelünk. Először: A gazd. egyetek szövetségének létrejötte miatt egyetlen erdélyi ur sem elégedetlen és így mi ilyenek érdekeit nem is képviselhetjük, sőt épen ellenkezőleg: nem régen is elismeréssel honoráltuk a szövetség egy-két országos érdekü kezdeményezését. Szakadás pedig: tudunkkal nincs és arra, hogy legyen, sem az „E. G. E.“, sem az „E. G.“ nem törekedett soha. Igaz, a közpályán való jóhiszemű küzdés sokszor meddő marad, sokszor negatív eredményekkel jár, de csak igen kevés esetben lehet és szabad ezért a felelősséget csupán az egyik küzdő fél rovására írni.

Ugron Zoltán munkatársunknak a megnyugtatóra pedig kijelentjük, hogy

Clichéket árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesítettek. (4.)

Sz. 573—899.

Haszonbéri hirdetmény.

Az erdélyi róm. kath. Status kolozs-monostori uradalmához tartozó Bogártelke község határán levő 330 katasztrális holdnyi földbirtok a hozzátartozó lak- és gazdasági épületekkel, s lisztelő malommal együtt, a jelenlegi haszonbérlelő lemondása folytán, **1900. év márczius hó 1-től kezdve 1903. év február hó 28-ig**, a jelenleg érvényben levő haszonbéri szerződésben részletezett feltételek mellett, írásbeli versenytárgyalás útján **haszonbérbe adatik.**

Alapul vétetik a jelenlegi 4800 korona évi haszonbér.

Az erre vonatkozó ajánlatok 1900. január hó 31-ig a megígért évi haszonbéri összeg 10%-nak bánatpénzül csatolása mellett, — határozottan kifejezve azt, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket ismeri és elfogadja, az uradalmi intéző gondnoksághoz Kolozsvárt, monostori kerület, fő-utca 16. sz. nyújtandók be. Ugyanott lehet megtekinteni, vagy lemásolni a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket is.

A uradalmi intéző gondnokság.

Kolozsvárt, 1900. január hó 14-én.

Nagy Dezső, s. k.
intéző gondnok.

Rafain Jakab, s. k.
ellenőr.

(256.)

Elemi Biztosító Részvénytársaság.

Teljesen befizetett részvénytőke 4.000.000 korona.

Kolozsvár, 1900. január hó.

Van szerencsém t. Cz. b. tudomására hogy az

Elemi Biztosító Részvénytársaság

kolozsvári vezérképviselőségét átvettem, s intézetem számára tűzbiztosítási ajánlatokat épületekre, ingóságokra, áruraktár, termény és takarmánykészletekre stb., valamint gyári és általános-biztosításokra vonatkozólag elintézés céljából elfogadok.

Midőn egyszersmind b tudomására hozom, hogy az általam képviselt intézet más biztosító vállalattal szemben kötelezettségben nem áll (nincs kartelben), kérem, hogy sziveskedjék b bizalmával megtisztelni, a mit legelőnyösebb feltételekkel és méltányos eljárással mindenkor kiérdemelni iparkodom.

Kiváló tisztelettel

az Elemi Biztosító Részv. Társaság kolozsvári vezérképviselősege:

Ferenczy Dezső

Jókai-utca 4. sz., Ferenczi-ház.

(254.)

Vidéki ügynökök a legelőnyösebb feltételekkel felvétetnek.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százaléknál,

nagyobb városokban fekvő hazakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2 %-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő hazakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65 %-os évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményyt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2 %-os záloglevelek, 3% -os nyereséyműkövetvények.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8—10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

Takarmány- búzakorpa és dereze

kitűnő minőségű, 10 métermázsán felül bármily mennyiségben

igen jutányos árban

(234.)

eladó.

Értekezni és rendelni lehet levélileg, akár személyesen: naponta d. c. 11 órakor e lap kiadóhivatalában, hol a korpa is megtekinthető.

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb esztétikus arannyal

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás!

(163.)

A 13652. szám alatt szabadalmazott SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle sertésbetegségek ellen
sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló-képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényel (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervok erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint bőséggel hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1½ evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2½ evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. — A por kevés hig ételbe keverendő.

Kapható mindenütt.

¼ kg. doboz 90 fillér (45 kr.), ½ kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)

(245.)

SOMOGYI GÉZA, Arad.

Főraktár Kolozsváron:

BÜRGER FRIGYES droguista urnál.

Eladó

őszi fajta kómlóról metszett 30,000 dugvány; ezekenként csomagolással és homorodi pályaudvarhoz kiszállítva **12 frttal**, p. Homorod-Héviz.

(255.)

Gróf Haller János.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök CSÁVOSSY BÉLA.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSE WFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND, TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megalgedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körut 8.) és a vidéken létesített ügynökségek. (185.)

AKI

tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szán-
dekozik!

tehenészetet akar be-
rendezni!

tejgazdasági telepet ki-
ván felállítani!

tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Díjmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácssal.

Alfa-Separator

(244.)

részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

Marcinkiewicz Ignác férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)